

Skötselplan för Sörkvarnsforsens naturreservat

Översiktlig beskrivning

Området utgörs av en del av Kolbäcksån med angränsande strandområden och är beläget i Hallstahammars tätort. Åsträcken omfattar två forsar, Norrkvarnsforsen och Sörkvarnsforsen med mellanliggande sel och har en total fallhöjd av 18 m. Den totala forslängden uppgår till ca 700 m. Norrkvarnsforsen utnyttjas sedan 1905 för kraftproduktion och en del av vattnet leds via en kanal till Norrkvarns kraftstation. Sörkvarnsforsen med 7,7 m fallhöjd är en av de sista outbyggda forssträckorna i Kolbäcksån. I båda forsarna finns flera större forsöar med välslipade hållar och lövvegetation. Vid lågvatten är flera av dem tillgängliga. De slipade hållarna och små sk jättegrytor är av geologiskt intresse.

Åns stränder är i regel branta och lövskogsbevuxna, med ett kraftigt inslag av ädla lövträd, främst alm och ask. Vegetationen är delvis av lundkaraktär och hyser flera mer eller mindre sällsynta arter. Nämnas kan exempelvis krissla (Inula salicina) och blodnäva (Geranium sanguineum) på en av forsöarna, blekbalsamin (Impatiens parviflora), bågsäv (Scirpus radicans) och strandveronika (Veronica longifolia). Vid Trollebäckens öster om ån finns ett större askbestånd med bl a majsmörblomman Ranunculus fallax.

Lövskogarna hyser ett rikt fågelliv, bl a gulsångare, svart-hätta och mindre hackspett. I åbrinken har kungsfiskare häckat.

Den sk Sörkvarnstomten är en klassisk lokal för sällsynta ruderväxter, dvs växter som är knutna till hammar, uppslagsplatser, kvarnar m m. Genom att kvarnverksamheten vid Sörkvarn upphört har dock detta botaniska värde minskat.

För landskapsbilden är forsmiljöerna av mycket stort värde. Både från Sörkvarnsvägen och Hans von Kantzows väg har man utblick över Sörkvarnsforsen och vid sporthallen och bruks-hotellet kommer man i kontakt med Norrkvarnsforsen. Den västra stranden är relativt svårtillgänglig för strövande på grund av den branta slutningen medan den östra uppvisar bättre terrängförhållanden. Forsarnas centrala läge nära Hallstahammars centrum och intill camping- och friluftsbadet ger emellertid området stort rekreativvärde och stort värde som exkursionsmål vid skolundervisningen.

Kvarnbyggnaden och fd mjölnarbostaden vid Sörkvarn är av kulturhistoriskt intresse.

Allmän målsättning

Syftet med reservatets skötsel skall vara att bibehålla karaktären av ostörd forsmiljö med lövskogar och rikt växt- och djurliv samt att göra delar av området tillgängligt för friluftsliv och undervisning.

Principer för vegetationens skötsel

Strandskogarna skall skötas så att slutna bestånd bibehålls. Stort inslag av ädla lövträd skall eftersträvas. Ängsmarker hålls öppna genom röjning av ev uppkommande sly.

Detaljplan

Områdesindelningen redovisas på karta 1.

Område 1. Kolbäcksån med forsöar.

Beskrivning: På forsöarna växer lövskog med alm, ask, lönn, pil, hägg, björk och klibbal. I buskskiktet finns bl a krusbär, fläder och rosor. I forsgrenarna finns en hel del bråte och röjningsavfall.

Målsättning: Lövskog enligt beskrivning.

Engångsåtgärd: Uppstädning och borttransport av bråte och röjningsavfall från ledningsgator och forsgrenar.

Underhållsåtgärd: Borttransport av ev tillkommande bråte.

Område 2. Västra strandskogen.

Beskrivning: Brant, lövskogsbevuxen strand med alm, ask, ek, lönn, pil, björk, asp, sälk samt enstaka körsbärsträd och vildaplar. I buskskiktet bl a rosor, krusbär och fläder. I områdets norra del finns stora bestånd av den sällsynta blekbalsaminen. Ett par ledningsgator är upphuggna genom området, i södra delen finns dessutom ett öppet strandkärr med källvattenutflöde. Diffusa källvattenutflöden påträffas dessutom bl a i ravinen norr om Skansen. En hel del bråte har tippats i slänten, framför allt i områdets sydligaste del nära Sörkvarnstomten.

Målsättning: Lövskog enligt beskrivning. Strandkärret tillläts växa igen.

Engångsåtgärd: Uppstädning och borttransport av bråte och röjningsavfall.

Underhållsåtgärd: Ingen

Område 3. Sörkvarnstomten.

Beskrivning: Gammal kvarnbyggnad med omgivande öppen tomtmark. Värdefull s k ruderatflora som dock successivt torde utarmas på grund av att kvarnverksamheten upphört. Kvarnen är av kulturhistoriskt intresse liksom den intilliggande mjölnarbostaden.

Målsättning: Tomtmark.

Engångsåtgärd: Ingen.

Underhållsåtgärd: Ev återkommande buskröjningar på tomtmarken söder och öster om kvarnen om tomten tenderar att växa igen, för att vidmakthålla möjligheterna för ruderatfloran att leva kvar. Innan större åtgärder på byggnaderna vidtas skall samråd ske med länsantikvarien.

Område 4. Strandskogen öster om Norrkvarnsforsen

Beskrivning: En 10-30 m bred strandskog av lövträd, bl a alm, lönn, ask, sälg, klibbal och asp. Ett mindre avsnitt av stranden upptas av öppen tomtmark. En ledningsgata övertvärrar området.

Målsättning: Strandskogen bibehålls som lövskog med stort inslag av ädla lövträd. Tomtmarken bör hållas öppen.

Engångsåtgärd: Uppstädning och borttransport av röjningsavfall från ledningsgatan.

Underhållsåtgärd: Vi behov slyröjning.

Område 5. Strandskogen öster om Sörkvarnsforsen

Beskrivning: Lövskog med klibbal, ask, lönn, alm, ek, hägg, vildapel m fl samt buskar som olvon, krusbär och brakved. Rik lundflora med vit- och blåsippor, vårlök m fl. Vissa ängsrester finns kvar i slänten och vegetationen är här av torrängskaraktär. De brantaste delarna av slänten, strax norr om Sörkvarn, har nyttjats som snötipp. Här har ansamlats saltbemängd sand.

Målsättning: Lövskog enligt beskrivning. Små, öppna torrängspartier. Snötippen tillåts växa igen med lövskog.

Engångsåtgärd: Uppstädning av borttransport av bråte. Viss stigröjning och förbättring av befintlig stig längs stranden.

Underhållsåtgärd: Ev återkommande röjningar i torrängspartierna samt vissa siktröjningar i slänten mot Sörkvarn.

Anordningar för friluftsliv

Parkering. Parkeringsmöjligheter finns på flera ställen i närheten av reservatet, t ex vid friluftsbadet väster om ån.

Stigar. Befintlig stig på åns östra sida hålls framkomlig. Stigdragning på västra sidan kan övervägas men förutsätter flyttning av ett befintligt stängsel vid badet.

Information. Informationstavlor enligt gällande standard uppsätts vid parkeringsplatser samt på lämpligt ställe vid Sörkvarnsforsen.

Kostnadsansvar

Kommunen svarar för reservatets skötsel och staten svarar för kostnader i samband med utmärkning av reservatet samt erforderlig information.